

Q&A - RES MRE - Thema Opgave MRE <update 2 nov 2020>

Metropoolregio Eindhoven
RES Regionale
Energie
Strategie

OPGAVE MRE

- **Waarom 2 TWh als 35 gedeeld door 30 regio's = 1,17 TWh?**

De landelijke opgave in het kader van de RES bedraagt 35 TWh aan grootschalige hernieuwbare energie opwek op land. De regio's zijn aan zet om ieder binnen hun eigen mogelijkheden een significante bijdrage te leveren aan de energietransitie. Voor onze regio is het uitgangspunt dat de draagkracht van het MRE-gebied leidend is voor ons bod en dat we niet toewerken naar een door onszelf opgelegd bod. Om een realistisch bod te kunnen doen hebben we niet alleen een technische en wettelijke analyse gedaan, maar nadrukkelijk gekeken naar de draagkracht van het landschap en de landschappelijke inpassing en de kansen in relatie tot andere gebiedsopgaven. Op basis daarvan verwachten we dat we 2 TWh kunnen bijdragen aan grootschalige energie-initiatieven in 2030.

- **Is het de verwachting dat een bod van 2 TW met gejuich zal worden ontvangen in Den Haag of is er een gereede kans dat dit nog omhoog moet?**

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de decentrale overheden verantwoordelijk zijn voor een gedragen verdeelsystematiek als blijkt dat de nationale opgave onverhoopt niet gehaald wordt. Deze verdeelsystematiek is dus alleen nodig als de RES'en samen niet tot de doelstelling van 35 TWh optellen. Wij kunnen als regio het bod van 2 TWh goed onderbouwen, dus verwachten niet dat we een extra opgave opgelegd krijgen.

- **Hoe wordt de verdeling van opwekking van 2 TWh over de MRE gemeenten gezien? Evenredig verdeeld over de gemeenten, inwoners, een ander soort verdeling?**

Zijn er of worden afspraken gemaakt over welke bijdragen iedere MRE-gemeente gaat bijdragen?

Uitgangspunt is dat we kijken waar in de regio het meest logisch is om grootschalige duurzame energie-opwekking te realiseren. De draagkracht van het landschap en de landschappelijke inpassing en de kansen in relatie tot andere gebiedsopgaven is hierbij leidend. We hebben geen verdeling afgesproken over de gemeenten.

- **Hoe komen we vandaag de dag aan een inschatting van 2 TWh? Hoe is het bod in de Concept-RES opgebouwd? Hoe is het proces hier naartoe precies gelopen? Hebben de deelregio's hun inschatting bottom-up aangeleverd of is er een top-down potentie afgeschat.**

Met de gemeenten en externe stakeholders hebben we stap voor stap de volgende vragen doorlopen:

1. Wat past binnen ons landschap?
2. Waar zijn kansen voor koppeling met andere opgaven?
3. Wat is er mogelijk binnen wetgeving?
4. Wat is de impact op het elektriciteitsnetwerk? Waarbij we een onderscheid kunnen maken tussen de mogelijkheden in aansluiting vóór en na 2030.

Op basis van deze analyses zijn kaarten gemaakt waarin de volgende belangrijke opties voor grootschalige duurzame opwek naar voren komen:

- Zoekgebieden waar no regret-initiatieven kunnen worden opgepakt: maatregelen die je altijd zou moeten nemen (zoals zon op grootschalige daken)
- Zoekgebieden waar een significante bijdrage kan worden geleverd met duurzame energie initiatieven (zonnevelden en windmolens)

- Zoekgebieden waar duurzame initiatieven kunnen worden opgepakt ten dienste van een andere ontwikkeling, zoals natuurontwikkeling
Deze kaarten zijn in de concept-RES terug te vinden.

Op basis van de kaarten komen we tot een bod van 2 TWh. Dit kan als volgt onderbouwd worden:

- We schatten in dat met de 'no regret'-maatregelen 0,2 TWh gerealiseerd kan worden.
- We hebben circa 0,7 TWh aan projecten 'in de pijplijn' zitten.
- De maximale potentie van de regio op basis van de zoekgebieden is tussen circa 4,4 en 5,4 TWh.
- We willen als Brainport regio onze innovatiekracht inzetten.

Op basis van bovenstaande overwegingen is bestuurlijk de keuze gemaakt om in te zetten op een bod van 2 TWh.

- **Is in de 2 TWh ook de extra elektriciteit meegenomen die nodig is om de warmtetransitie mogelijk te maken?**

De 2 TWh in ons bod is gebaseerd op de draagkracht van het landschap, in relatie tot de landelijke opgave die we hebben gekregen om in totaal 35 TWh aan grootschalige duurzame energie te realiseren. De warmtetransitie kan zorgen voor een toename aan elektriciteitsvraag, waardoor wellicht in de toekomst een nog hogere opgave bij de regio's komt te liggen.

- **Welke verwachting van de groei van het elektriciteitsgebruik in de regio is er en wordt dat meegenomen?**

Voor de opgave van de 35 TWh grootschalige opwek op land heeft de Rijksoverheid al rekening gehouden met de veranderingen in het elektriciteitsgebruik in Nederland. Het bod van de 2 TWh is dus onderdeel van de landelijke opgave. Het CBS en het PBL toetsen dit landelijk aan de verwachte groei van het elektriciteitsgebruik. Er is gekozen om dit regionaal niet opnieuw te toetsen.

Het elektriciteitsverbruik zal landelijk en regionaal groeien, doordat de warmte- en brandstofvoorziening van mix gaat veranderen. In deze mix zal elektriciteit een rol spelen, maar onduidelijk is nog hoeveel. Voor de warmteopgave verwachten we dat circa 1/3 woningen in deze regio over zal gaan naar een elektrische warmtepomp. In de transitievisies warmte (eind 2021) zal per gemeente een eerste inschatting gemaakt worden of deze verwachting klopt. Deze schattingen zijn echter nog onvoldoende zeker om vast te stellen dat dit ook de oplossing gaat zijn. Voor investeringen in het netwerk is ook veel meer zekerheid nodig dat een gebied ook daadwerkelijk gebruik gaat maken van elektriciteit als warmtebron. Voor de uitwerking van onze regionale plannen is de onzekerheidsmarge nog dermate groot, dat we nog geen betrouwbare inschatting kunnen maken over het elektriciteitsgebruik in 2030 en 2050. In de komende jaren zullen de beleidskeuzes van de gemeente een steeds beter beeld geven in hoeverre elektriciteit een oplossing gaat zijn voor duurzame warmte. Dan kunnen we ook beter inschatten wat de daadwerkelijke groei gaat zijn van het elektriciteitsgebruik.

- **Hoe verhoudt het bod in de Concept-RES zich tot het energieverbruik van de regio?**

Is het bod in de Concept-RES in verhouding met wat het Rijk minimaal van onze regio mag verwachten?

Op basis van het energieverbruik en het aantal inwoners mag het Rijk een aandeel van ongeveer 1,7 TWh van de MRE-regio verwachten in de landelijke opgave van 35 TWh. Het bod van de MRE-regio in de concept-RES is 2,0 TWh. Dit is realistisch als we kijken naar de draagkracht van het landschap en de initiatieven die al gerealiseerd en gepland zijn. Met die extra 0,3 TWh laten

we ook zien dat we als regio ambitie hebben en dat we de verantwoordelijkheid nemen voor de extra elektriciteitsvraag die op ons afkomt. Denk daarbij aan zaken als forse groei van elektrisch vervoer, de woningbouwopgave van de regio en Eindhoven in het bijzonder (nieuwbouw, dus alles gasloos) en elektrificatie van de warmtevraag.

- **Is het bekend hoeveel TWh in onze regio nodig is om te voldoen aan de doelstellingen?**

In het klimaatakkoord is afgesproken dat 70% van het elektriciteitsgebruik in 2030 duurzaam is. Dit wordt verdeeld over 49 TWh wind op zee, 35 TWh grootschalig op land en 7 TWh kleinschalige zon op dak. Met het bod geven we invulling aan de 35 TWh grootschalige energieopwekking op land en daarmee de verduurzaming van het Nederlandse elektriciteitsgebruik.

Voor de gebouwde omgeving is tevens afgesproken dat er in 2030 1,5 miljoen woningen of equivalenten van het aardgas zijn afgekoppeld en over gaan op een duurzame warmteproductie. Deze opgave komt bovenop de elektriciteitsopgave, maar kan deels opgelost worden met het opwekken van duurzame elektriciteit. Voor de duurzame warmte opgave stelt elke gemeente eind 2021 een transitievisie warmte op. Hierin geeft elke gemeente aan welke mogelijkheden zij per gebied zien voor duurzame warmte. Tegelijkertijd wordt er al gestart met de eerste pilotwijken in Eindhoven en lopen er aanvragen voor pilotwijken in Laarbeek en Helmond. Wat de opgave wordt voor de duurzame warmte is nog niet te zeggen. Dit hangt af van de aanwezigheid van lokale duurzame bronnen en de uiteindelijke keuze voor een specifieke bron. Elk type warmtebron bepaalt de randvoorwaarden voor een succesvolle implementatie. Een oplossing met elektriciteit vraagt bijvoorbeeld veel meer isolatie dan een warmtenet, waardoor er uiteindelijk minder energie nodig is om te komen tot een duurzaam verwarmde omgeving. Niet elke woning is echter geschikt voor elke warmtebron en niet elke warmtebron is overal beschikbaar. Daarbij kan de keuze voor een specifieke warmtebron ook beïnvloed worden door andere voorwaarden zoals de maatschappelijke kosten van de infrastructuur, draagvlak in de wijk, etc.

- **De verdeling van de opgave binnen de RES MRE blijft onduidelijk; hoe kan het dat zo'n groot project geen SMART doelstellingen nastreeft?**

Het is aan de voorkant een bewuste keuze geweest van de gemeenten, provincie en waterschappen die hierin samenwerken om geen verdeling over de gemeenten af te spreken. Uitgangspunt is dat we kijken waar in de regio het meest logisch is om grootschalige duurzame energie-opwekking te realiseren. De draagkracht van het landschap en de landschappelijke inpassing en de kansen in relatie tot andere gebiedsopgaven is hierbij leidend.

- **Het proces rondom de verdeling van de opgave blijft onduidelijk. Hebben de deelregio's bottom-up aangeleverd? Zo ja, wat is bod vanuit de Kempen geweest.**

Nee, de deelregio's hebben niet bottom-up aangeleverd. Er is globaal bekeken wat er in de benoemde zoekgebieden aan energie-opwekking zou kunnen worden ingepast onder voorwaarden van behoud van ruimtelijke kwaliteit en koppeling met andere opgaven. Die inschatting is ook voor De Kempen gemaakt met behulp van informatie uit onderzoeken die al voor dit gebied waren uitgevoerd.

- **Wat is de gemiddelde intensiteit van zonneparken in een agrocluster.**

In De Kempen is de PlanMER al uitgevoerd. Daaruit blijkt dat bij de verfijning van zoekgebieden naar ontwikkelgebieden, door het uitvoeren van de PlanMER, gemiddeld 22 % van de

zoekgebieden overblijft als ontwikkelgebieden. Om tot een realistisch bod voor de regio te komen is dit percentage dan ook losgelaten op alle zoekgebieden in de MRE regio. Op basis van de draagkracht voor zonneparken voor de verschillende landschapstypen en de wettelijke technische beperkingen ligt het totale potentieel van de zoekgebieden tussen de 4,4 en 5,4 TWh. 22 % van het gemiddelde is 1,1 TWh: de bijdrage in nieuw te realiseren zonne- en windparken als deel van het bod van 2 TWh.

- **“Iedere gemeente is verantwoordelijk voor een deel van de opgave, [...], binnen de afgesproken kaders”. Wat zijn deze kaders precies? (blz 16, 2.1.2 concept-RES)**
De RES wordt uitgewerkt op basis van onze leidende principes: een kader van (maatschappelijke) uitgangspunten, richtinggevend afspraken en hoofdlijnen. Deze zijn opgenomen in hoofdstuk 2 van de Concept-RES en vormen de basis voor beleids- dan wel uitvoerings-afspraken die de komende periode worden uitgewerkt.
- **Leggen we ons als gemeente geen onomkeerbare en niet gedragen inspanningsverplichting op met het ruimhartige bod aan de RES?**
Op basis van ons regionale verbruik en aantal inwoners zou het Rijk een aandeel van ongeveer 1,7 TWh van de MRE-regio kunnen verwachten in de landelijke opgave van 35 TWh. Met die extra 0,3 TWh laten we zien dat we als regio ambitie hebben en dat we de verantwoordelijk nemen voor de extra elektriciteitsvraag die op ons afkomt. Denk daarbij aan zaken als forse groei van elektrisch vervoer, de woningbouw opgave van de regio en Eindhoven in het bijzonder (alles gasloos) en elektrificatie van de warmtevraag.
Alle gemeenteraden in de MRE-regio hebben in de Startnotitie RES MRE met elkaar afgesproken dat we RES als een opgave van ons alle zien, waaraan iedere gemeente zijn bijdrage levert. Dit hebben we in de Concept-RES nog een keer vastgelegd.
Wij zien ons bod als een regionaal bod. Daarom verdelen wij dat ook niet expliciet over gemeenten, zoals sommige andere RES-regio's wel hebben gedaan. De betrokken overheden moeten de RES vertalen naar hun omgevingsvisie en -plannen en (lokaal) beleid opstellen. In de verdere uitwerking naar de RES 1.0 en zo nodig doorlopend richting RES 2.0 komen we op basis van een PlanMER, waarin alle gemeenteraden en inwoners worden betrokken, tot mogelijke ontwikkelgebieden.
Van de gemeenten wordt verwacht dat dat tijdig (uiterlijk 2025) de vergunningen worden afgegeven om de realisatie voor 2030 mogelijk te maken. De 21 gemeenteraden, de twee algemeen besturen van waterschappen en Provinciale Staten hebben aangegeven zelf verantwoordelijkheid te erkennen en te nemen om de gestelde opgave – op tijd – te realiseren..
- **Begrijp dat de verdeling van biogas over gemeenten iets is wat op landelijk niveau geregeld wordt. Waarom is dit landelijk geregeld en kunnen we dit niet op regio/lokaal niveau organiseren.**
De landelijke aanpak geldt voor groen gas (opwaarderen van biogas naar groen gas met aardgaskwaliteit). De aanwezigheid van en mogelijke toepassing en verdeling van biogas maakt onderdeel uit van onze RES. Hierop kan dus wel op regionaal en/of lokaal niveau actie gezet worden.
- **“Overstap naar volledig schone energievoorziening”. Ik neem aan dat hier bedoeld wordt een “een overstap naar een volledig CO2-vrije energievoorziening”? (blz. 9 concept-RES)**

De RES komt voort uit afspraken in het klimaatakkoord. Uitgangspunt is dat in 2050 in ons land de CO₂-uitstoot met 95% gereduceerd moet zijn ten opzichte van 1990. Tussentijds is het streven om in 2030 de uitstoot van CO₂ met 49% gereduceerd te hebben.

- **Bij afwegingskader staat “Energiesysteemefficiëntie”. Wat wordt hier bedoeld met efficiëntie? Gaat het hier om vierkante meters per kWh of om euro’s per kWh. Oftewel gaat efficiëntie over ruimtegebruik of over kosten? (blz. 17 concept-RES)**

Beide. De verduurzaming van de energie-opwek vraagt ook om aanpassingen aan het elektriciteitsnet. In het kader van de concept-RES is onderzocht wat de impact is van de verschillende zoekgebieden voor grootschalige duurzame opwek via zon en wind op het net met betrekking op tijd, geld en ruimtebeslag. Er is onderzocht wat de doorlooptijden zijn voor aanpassingen aan het netwerk (aanpassingen bestaande stations en realisatie nieuwe stations), wat het verwachte ruimtebeslag is van de uitbreidingen en wat de maatschappelijke kosten zijn om de aanpassingen te realiseren. Ook in de komende fase wordt verder onderzoek uitgevoerd.

- **In bijlage 5a bij 2A citeer ik “ In deze concept-RES volgen we een integrale en toekomstgerichte aanpak en maken we een doorkijk naar 2050. We willen zoveel mogelijk opties open houden richting de toekomst”--> Zijn de Poho’s het met ons eens dat de opgave ertoe leidt dat we hier onszelf beperken om zoveel mogelijk opties open kunnen houden? We leggen ons immers nu al massaal vast op zonneparken voor 25 jaar.**

De opgave van het Rijk aan de 30 RES-regio’s is om, vóór 2030, 35 TWh aan grootschalige opwek met zon en wind te realiseren, omdat dit bewezen technieken zijn. Andere technieken zijn nog niet voldoende doorontwikkeld en mogen dan ook niet worden meegeteld in het bod per RES-regio voor 2030.

De inzet van nieuwe technieken vanaf 2030 richt zich op de nog veel grotere opgave voor duurzame opwek van elektriciteit richting 2050 en na het verstrijken van de 25 jaar het (deels) invullen van die 35 TWh met andere technieken.

- **Er wordt nu een RES 1.0 ontwikkeld, wat kunnen de gemeenten in tussentijd al doen, zonder dat dit in conflict komt met het regionaal kader?**

Gemeenten hebben natuurlijk geen identiek beleid. Zo spelen er in landelijke gemeenten andere belangen en ambities dan in stedelijke gemeenten. Ook de mogelijkheden ten aanzien van het realiseren van de energietransitie verschillen per gemeente. De overeenkomst is dat vrijwel iedere gemeente de ambitie koestert om energieneutraal te worden. Dit houdt in dat alle energie uit duurzame / hernieuwbare bronnen wordt opgewekt. Een klein aantal gemeenten formuleert dit iets anders, namelijk in termen van ‘klimaatneutraal’. Dit betekent dat bij het opwekken van energie geen broeikasgassen worden uitgestoten. De ambities ten aanzien van tijdsbestek waarin deze doelstellingen worden verwezenlijkt, lopen ook uiteen. Sommige gemeenten hebben de ambitie om dit in 2025 te realiseren, terwijl andere gemeenten dit voor 2050 willen.

- **De Kempengemeenten lopen voorop, wat zijn hun ervaringen tot nu toe? Waar lopen ze tegenaan?**

Met name het traject van de planMER en de participatiebijeenkomsten heeft de Kempengemeenten veel kennis gegeven en ook de mogelijkheid geboden om bepaalde keuzes te baseren op feitelijkheden. Daarnaast heeft het zorgvuldig doorlopen traject in de Kempen gezorgd voor meer draagvlak onder inwoners en stakeholders, gezien zij uitgenodigd waren voor bijvoorbeeld zon- en windsafari’s, informatiebijeenkomsten, presentatieavonden en

participatiebijeenvakomsten. Op deze manier kregen ze ook zelf inzicht omtrent de materie en konden ze de resultaten van de verschillende onderzoeken inzien/bediscussiëren. Aspecten waar we in de Kempen nog tegenaan lopen hebben bijvoorbeeld te maken met de netcapaciteit in bepaalde gebieden, wet- en regelgeving maar ook het stimuleren van lokale initiatieven voor grootschalige zonne- en windprojecten (bijv. coöperaties).

- **Hoe verhoudt de MRE zich tot andere energieregio's? zijn wij op bepaalde punten uniek/specifiek of zijn er andere vergelijkbare regio's waar we mee kunnen optrekken?**
Er is veel afstemming met andere regio's, met name de andere regio's in Brabant en de regio Noord- en Midden-Limburg. Daarnaast wisselen we ervaringen uit met de andere RES-regio's via het landelijk programma voor de RES-sen. Iedere regio heeft zijn eigen aanpak gekozen, passend bij de eigen regionale identiteit. Uniek aan onze samenwerking is uiteraard de innovatie-kracht binnen onze Brainport-regio. We zullen de samenwerking met Brainport en de kennisinstellingen in onze regio in de fase naar RES 1.0 verder gaan intensiveren.
- **Hoeveel energie verbruiken we in onze regio.**
Op basis van de beschikbare data (Klimaatmonitor) komen we uit op een verbruik van 14,25 TWh (per 2017).
- **Waar is de bronvermelding te vinden van het onderzoek naar dit energieverbruik?**
Als bron voor het energieverbruik is uitgegaan van de Klimaatmonitor (energieverbruik 2017).
- **In de voetnoot 6 staat "een gemiddeld huishouden verbruikt jaarlijks 54 MJ ". Moet hier staan: 54 GJ? Echter 54 GJ komt niet overeen met de getallen in bijlage 5. Wat is het werkelijke getal? (blz. 41 concept-RES)**
Het juiste getal is 54 GJ.
- **Hoe ga je om met een gemeente die 'tegenwerkt' als je wilt verduurzamen?**
Essentieel in de RES is dat 21 gemeenteraden, de twee algemeen besturen van waterschappen en Provinciale Staten in de startnotitie voor de RES hebben aangegeven zelf verantwoordelijkheid te erkennen en te nemen om de gestelde opgave – op tijd – te realiseren. Uitgangspunten is te streven naar een uniforme besluitvorming in alle colleges, dagelijkse besturen, staten, raden en algemene besturen. Het voeren van overleg is het belangrijkste middel om eventuele verschillen van inzicht op te lossen. Uiteindelijk is elk betrokken overheidsorgaan autonoom in de besluitvorming.
- **Is het leidende principe lokaal gelijk aan de gemeente(grenzen)?**
Het is ons niet duidelijk wat hier wordt bedoeld. Uitgangspunt is dat we kijken waar in de regio het meest logisch is om grootschalige duurzame energie-opwekking te realiseren. De draagkracht van het landschap en de landschappelijke inpassing en de kansen in relatie tot andere gebiedsopgaven is hierbij leidend. De gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor invulling en realisatie.
- **Hoe kan geborgd worden dat het lokaal beleid leidend blijft, en we als raad keuzes kunnen blijven maken?**
Alle gemeenteraden worden nadrukkelijk betrokken bij de PlanMER, te beginnen met het vaststellen van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), en bij de RES 1.0. De

gemeenteraden nemen vóór 1 juli 2021 een besluit over de RES 1.0. De gemeenteraden gaan over het vaststellen van de ontwikkelgebieden voortkomend uit de PlanMER binnen uw gemeentegrenzen. Daarbij blijft voor alle gemeenten gelden dat zij een reëel aandeel van de totale regionale opgave dienen in te vullen.

- **Bij 6A concept-RES: We maken afspraken over de verankering van onze leidende principes in beleid —> wat wordt hiermee bedoeld?**

Voor de verdere uitwerking van de leidende principes in de RES MRE 1.0 is bijvoorbeeld al de werkgroep Financiële Participatie gestart. Ook zullen afspraken over de verdeling van de lasten over verder moeten worden uitgewerkt. Daarnaast moet de ruimtelijke kwaliteit in relatie tot duurzame opwek worden geborgd via de verankering in het omgevingsbeleid.

- **Wat bedoelt u met energie t.b.v. de versterking van de agro-sector. Wat is dat?**

Landschappelijk zijn grootschalige zonne- en windturbineparken het beste te verenigen met jonge grootschalige zandontginningen. Dit zijn tevens de gebieden waar kansen liggen voor versterking van de daar aanwezige agrarische economie. Windturbineparken en zonnevelden kunnen in combinatie met landbouw bijdragen aan het behoud van een vitale toekomstbestendige sector in onze regio.

- **Wat heeft energieopwekking te maken met natuurinclusieve landbouw, beekdalen etc.**

Hierbij staat niet de energieopwekking voorop, maar staan de opgaven centraal die met de revenuen van duurzame energieopwekking aangepakt kunnen worden. De opwekpotentie is hierbij minimaal en staat ten dienste van een andere opgave in een gebied. Kortom; energieopwekking als mogelijke inkomstenbron voor landschapsdiensten, ecosystemen en waterdiensten.

- **Wordt er gedacht aan een koppeling met een gezonde leefomgeving (waar CO2 een rol in heeft)?**

Verduurzaming van onze energievoorziening is noodzakelijk én een kans om als regio sterker te worden. De RES zetten wij daarom in als hefboom voor kwaliteitsverbetering. Dit door de energietransitie te koppelen aan andere opgaven en te kijken of de energieprojecten een (deel van de) oplossing kunnen zijn. Voorbeelden zijn verduurzaming van de landbouw, versterking van natuur en het realiseren van een klimaatadaptieve omgeving.

- **Dus de beste landbouwgronden (zoals jonge ontginningen) zijn met name in beeld voor zonneparken. In het kader van de gewenste kringlooplandbouw en extensivering, is dit een slecht te combineren keuze. Mag je hier dan wel spreken over energie t.b.v. versterking van de Agrosector?**

Landschappelijk zijn grootschalige zonne- en windturbineparken het beste te verenigen met jonge grootschalige zandontginningen. Dit zijn tevens de gebieden waar kansen liggen voor versterking van de daar aanwezige agrarische economie. Windturbineparken en zonnevelden kunnen in combinatie met landbouw bijdragen aan het behoud van een vitale toekomstbestendige sector in onze regio. In het vervolgproces is het altijd een afweging van opgaven en een onderzoek naar een mogelijke combinatie van opgaven.

- **Is de planMER klaar voor de vaststelling van de RES 1.0, zodat deze ook als input hiervoor gebruikt kan worden voor de raden?**

Het volgen van een zorgvuldig proces staat voorop om te komen tot keuzes over de opwek van duurzame elektriciteit, met daarbij aandacht voor de ruimtelijke opgaven en inpasbaarheid. Het milieueffectenonderzoek dient als nadere onderbouwing van de zoekgebieden. Met de uitkomsten van de planMER kunnen de zoekgebieden in de RES 1.0 verfijnd worden. De uitkomsten dienen daarom als input voor de raadsbehandeling van de RES 1.0. We streven ernaar de planMER begin 2021 gereed te hebben. We informeren gedurende de procedure over de voortgang en definitieve opleverdatum van de planMER.

- **Een van de typen zoekgebieden is ‘energie voor natuur’, wat is dat precies en wat is het genoemde voorbeeld ‘windbos’?**

Energie kan ingezet worden om bestaande bossen en natuurgebieden uit te breiden en met elkaar te verbinden. Afhankelijk van het type verbinding dat wordt nagestreefd kan worden gekozen voor de aanleg van productiebossen met korte omloop of bossen met hogere natuurwaarde. De productiebossen vormen hierbij als buffer voor zowel de natuurzones als voor de omliggende landbouwgebieden.

- **Het zoekgebied tussen Helmond en Asten is aangemerkt als ‘energie voor versterking agrarische economie’ Maar dat gebied is een beekdallandschap met waterbergingsfunctie. Foutje of zit er een reden achter?**

Het is geen foutje. Het gebied is aangewezen, ondanks de ligging deels in het beekdal, omdat hier kansen liggen om gebiedsopgaven te combineren, omdat het dicht bij een verdeelstation ligt en er kansen zijn om een project ‘van onderaf’ op te starten in dit gebied. Het is aangewezen omdat we willen onderzoeken of en hoe er toch ruimte kan worden gegeven voor energieopwek, rekening houdend met de kwetsbaarheid van (een deel van) het gebied. Uit de planMER moet blijken of en hoe zonnevelden en/of windmolens milieutechnisch verantwoord kunnen worden gerealiseerd. De kleur die het gebied heeft gekregen zegt op dit moment nog niets over de mate waarin we denken dat dit gebied geschikt is.

- **Kan er inzicht komen in welke (potentiele) bijdrage er is ‘voorzien’ vanuit de verschillende zoekgebieden en met name de 3 ‘energie voor natuur’ gebieden in Heeze-Leende?**

De zoekgebieden in de concept-RES zijn nog globaal. De zoekgebieden zijn ook nog niet precies begrensd en kunnen in oppervlakte wijzigen. Bovendien kunnen (delen van) gebieden in het vervolgproces afvallen. Op basis van het milieueffectenonderzoek kunnen we inzoomen op de zoekgebieden en de werkelijke intensiteit van energieopwekking met zonnevelden en windturbines toetsen.

- **Wordt er met de ontwikkeling van de gebieden rekening gehouden met de nieuwe omgevingswet?**

Ja, in het totale RES-proces zijn er verschillende momenten waarop de RES interacteert met het omgevingsbeleid. Ook in het RES proces zoeken we de balans tussen beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving. Daarnaast is ook participatie in het proces richting het verfijnen van de zoekgebieden nadrukkelijk van belang. Gemeenten, waterschappen en provincie zullen naar aanleiding van de RES beleid voor zonne- en/of windenergie maken of actualiseren en dit verankeren in hun omgevingsbeleid.

- **Gevolgen van ontwikkelen van zonneparken voor de landbouw. Denk aan alle opgaven in het buitengebied en zaken als het stijgen van grondprijzen.**

Wij zien een reeks van opgaven in het buitengebied, zoals de Transitie Landelijk gebied, extensivering, kringlooplandbouw, vrijkomende agrarische locaties en Klimaatadaptatie. Gelet op al deze opgaven in het buitengebied zetten we voor de verfijning van de zoekgebieden naar ontwikkelgebieden in de RES MRE 1.0 (of 2.0) in op het wegen van de milieueffecten in een PlanMER en de koppelkansen. Door het koppelen van ontwikkelingen verlagen we totale druk op het buitengebied.

In de Concept-RES zijn de zoekgebieden nog heel globaal. Slechts een klein deel daarvan zal ontwikkelgebied worden in de RES MRE 1.0 (of 2.0). In het proces om te komen tot ontwikkelgebieden gaan we alle relevante aspecten betrekken.

- **Wij zien nog niets in de Concept-RES over de bijdrage van (compensatie vanuit) het stedelijk gebied in de opgave voor zon en wind die ze bij de plattelandsgemeenten neerleggen.**
De energietransitie is een gezamenlijke opgave en iedereen draagt bij, waarbij voor de RES Metropoolregio Eindhoven de regiogemeenten, de provincie en de waterschappen nadrukkelijk aan zet zijn. De opgaven zijn regionaal geformuleerd en worden door de 21 gemeenten gezamenlijk opgepakt, verdeeld en ingevuld. Voor de RES Metropoolregio Eindhoven komen de 21 gemeenten tot onderlinge afspraken. Daarbij realiseren wij ons dat de mogelijkheden en kansen en fasering per gemeente kunnen verschillen.
- **Ik mis de 3 overige klimaattafels (industrie, landbouw/landgebruik en mobiliteit) in deze RES. Is dat een bewuste keuze en komt dit later, of valt dit volledig buiten de RES? Volgens mij wordt er veel gemist aan systeemvoordeel door deze andere opties nu niet mee te nemen.**
De RES gaat over de thema's gebouwde omgeving en elektriciteit. We zijn wel in overleg met andere partijen om te zoeken naar meekoppelkansen met andere opgaven, zoals mobiliteit, landbouw, grootschalige industrie, klimaatadaptatie, leefbaarheid en circulaire economie.
- **Wat is het plan van aanpak op zowel de kortere als langere termijn? Is er een tijdlijn met de acties die ondernomen gaan worden?**
Momenteel zijn we aan de slag met de acties om te komen tot een RES 1.0. Een plan van aanpak met alle acties inclusief tijdlijn is bijna gereed.

De afspraken en leidende principes uit de RES worden in beleid en regels opgenomen. Dat betekent dat:

- gemeenten en stakeholders afspraken uit het energiebesparingsplan opnemen in hun beleid;
- gemeenten de zoekgebieden voor wind die in 2030 ingevuld moeten zijn, verankeren in hun omgevingsbeleid. Ook de provincie en de waterschappen bieden deze ruimte in hun beleid;
- gemeenten beleid voor zonne- en/of windenergie maken of actualiseren en dit eveneens verankeren in hun omgevingsbeleid;
- provincie en gemeenten zich inspannen om procedures voor vergunningverlening voor wind- en zonprojecten uit deze strategie voor 2025 af te ronden. De provincie is bevoegd gezag voor windprojecten (tussen 5 en 100 MW) en gemeenten zijn bevoegd gezag voor zonneprojecten (tot 50 MWp). Zij zijn dus verantwoordelijk voor de afwikkeling van procedures over RES-projecten voor 2025;

- gemeenten uiterlijk in 2021 een Transitievisie Warmte vaststellen. Deze stemmen zij in regionaal verband op elkaar af. De provincie ondersteunt dit via de adviseurs Aardgasvrije Wijken.

Elke twee jaar wordt de RES bijgesteld op basis van nieuwe inzichten, innovaties en ervaringen. Zo ontwikkelt de RES zich stapsgewijs.

- **In het concept RES mis ik ook doelmatigheid en leveringszekerheid.**

In de concept-RES is nog geen keuze gemaakt voor bijvoorbeeld de aanwijzing van concrete zoeklocaties voor grootschalige zon- en windenergie, maar zijn alle mogelijke zoekgebieden in beeld gebracht. De komende maanden doorlopen wij een planMER-traject, dat ruimte geeft om zorgvuldig naar deze zoekgebieden te kijken. Ook vindt afstemming plaats met Enexis. De zoekgebieden met de daaraan gekoppelde potentie aan opwekvermogens worden opnieuw doorgerekend door Enexis Netbeheer. Daarbij wordt gekeken naar de benodigde uitbreidingen en investeringen. In het proces staat zorgvuldigheid voorop. Als specifieker naar locaties wordt gekeken komen aspecten als doelmatigheid en leveringszekerheid opnieuw aan de orde.

- **Zit er nog iets tussen grote internationale bedrijven en lokale lusten? Bijvoorbeeld Nederlandse bedrijven?**

Via onze samenwerking met VNO/NCW en Brainport Development proberen we zoveel mogelijk de verbinding te leggen met het lokale bedrijfsleven. Bij initiatieven voor duurzame opwek kunnen verschillende initiatiefnemers betrokken zijn. Uitgangspunt is dat we streven naar maximale financiële participatie. De huidige wet- en regelgeving biedt weinig ruimte om ruimtelijke opgaven met sociale aspecten, financieel van aard, af te dwingen bij ontwikkelaars. Lokaal eigendom en financiële participatie bij duurzame opwek zien wij als een voorwaarde ten dienste voor onze inwoners. Richting RES 1.0 wordt dit onderwerp uitgewerkt.

- **Stel dat een gemeente een windmolen op de Noordzee of bij een buurregio wil financieren, telt dat dan mee bij de voor die regio gestelde 'opgave' ?**

De landelijke opgave in het kader van de RES bedraagt 35 TWh aan grootschalige hernieuwbare energie opwek op land. De regio's zijn aan zet om ieder binnen hun eigen mogelijkheden (dus binnen de regio) een significante bijdrage te leveren aan de energietransitie. Voor onze regio is het uitgangspunt dat de draagkracht van het MRE-gebied leidend is voor ons bod en dat we niet toewerken naar een door onszelf opgelegd bod. Om een realistisch bod te kunnen doen hebben we niet alleen een technische en wettelijke analyse gedaan, maar nadrukkelijk gekeken naar de draagkracht van het landschap en de landschappelijke inpassing en de kansen in relatie tot andere gebiedsopgaven. Op basis daarvan verwachten we dat we binnen de regio 2 TWh kunnen bijdragen aan grootschalige energie-initiatieven in 2030.

- **Het zou kunnen dat het reductiedoel naar 55% gaat (EU) in 2030. Wordt hier al op geanticipeerd?**

Voor de RES is het uitgangspunt dat we vanuit de draagkracht van ons landschap bepalen wat haalbaar is voor opwek van duurzame elektriciteit, dus van onderop. Daarbij gaan we nu uit van een bijdrage van 2 TWh voor onze regio voor de RES 1.0. Elke 2 jaar vindt er een herijking plaats van de RES. Dan wordt beoordeeld of de doelen en ambities nog ambitieus genoeg zijn. Bovendien is de verwachting dat wij door technologische vooruitgang en opgedane ervaringen nieuwe inzichten krijgen.

- **Waarom wordt er in met name de MRE niet structureel veel meer ruimte op de energiebegroting gereserveerd voor innovaties en ontwikkelingen: maak van de MRE een proeftuin voor energie-innovaties.**

Vanuit MRE ligt de focus op het verbinden van partijen. We werken samen met Brainport Development om gemeenten beter te informeren over innovatieve producten en technologielijnen. Doel is te komen tot versnelling van innovaties zoals opgenomen in de Brainport Actie Agenda en daarmee de doelen uit de RES dichterbij te brengen. Binnen de Brainport Actie Agenda wordt onder andere aandacht besteed aan ontwikkelingen rondom batterijen, metalfuels, besparing en het ondersteunen van de waterstoftransitie.